

Otevřené vyjádření ohledně zadržení běloruských advokátů Ilyy Saleiho and Maksima Znaka

10. září 2020

Vyjadřujeme své hluboké znepokojení ohledně zadržení advokátů Ilyy Saleiho a Maksima Znaka v Bělorusku dne 9. září 2020 v rámci trestní věci, jež je nepochybně politicky motivována. Z našeho pohledu se jedná o hrubé zasahování do profesních aktivit těchto advokátů a porušení jejich práva na vyjádření profesního názoru, stanovených mezinárodními právními standardy. Tento případ je přímým důsledkem zoufalé situace, problémů a porušování profesních práv advokátů a právníků a celkového fungování advokátní profese v Běloruské republice, na které opakovaně upozorňují jak mezinárodní organizace, tak zástupci právnické komunity.¹

Podle informací zveřejněných na webové stránce Hlavního vyšetřovacího oddělení Vyšetřovacího výboru Běloruské republiky, „vyšetřování v této trestní věci bylo zahájeno Generálním státním zastupitelstvím Běloruské republiky podle části 3 čl. 361 trestního zákoníku Běloruské republiky. V současné době byly v rámci vyšetřování získány důkazy o tom, že jednotlivci, kteří jsou členy nevládní organizace s názvem Koordinační rada (Coordination Council), se dopustili jednání zaměřeného na destabilizaci socio-politické, ekonomické situace a veřejného povědomí v zemi, které ohrožuje národní bezpečnost Běloruské republiky. Tyto aktivity byly uskutečněny prostřednictvím médií a internetových zdrojů. V případě podezřelých osob Marie Kolesnikové a Maksima Znaka bylo se souhlasem státního zástupce rozhodnuto o přijetí preventivního opatření ve formě jejich zadržení. Další zadrženou osobou podezřelou ze spáchání téhož trestního činu je Ilya Salei.“²

Zadržený Ilya Salei je advokátem Marie Kolesnikové, jedné z vůdčích osob běloruského protestního hnutí a členky předsednictva Koordinační rady, jež je rovněž ve vězení.³ Druhý zadržený advokát, Maksim Znak, zastupoval Viktora Babarika, jenž kandidoval na post prezidenta Běloruské republiky, nebylo mu však dovoleno zaregistrovat se jako kandidát a byl označen za politického vězně. Maksim Znak byl rovněž advokátem bývalé prezidentské kandidátky Svetlany Tikhanovské, jejímž jménem založil Koordinační radu. Jako člen předsednictví Koordinační rady, Maxim Znak poskytoval právní služby jako advokát. Advokát Maxima Znaka, Dmitry Laewsky, poznamenává, že: „všechna jeho prohlášení, odvolání a

¹ Viz <https://www.hfhr.pl/en/report-on-the-situation-of-legal-profession-in-belarus/>
<https://probusiness.io/law/7462-kogda-slesari-bastuyut-advokatam-stydno-molchat-obrashchenie-advokatskogo-soobshchestva-belarusi.html>, <https://fondadvokatov.ru/belarus>

² Viz <https://sk.gov.by/ru/news-ru/view/sledstvennym-komitetom-prodolzhaetsja-rassledovanie-ugolovno-go-dela-o-publichnyx-prizyvax-k-dejstviam-9248/>

³ Koordinační rada (Coordination Council) – veřejná iniciativa, jejímž cílem je překonání politické krize v Bělorusku a zajištění míru a porozumění, ochrana svrchovanosti a nezávislosti Běloruské republiky. Více informací ohledně Rady zde: <https://rada.vision/en>

komentáře byly učiněny veřejně, transparentně, jejich obsah byl zcela legální a prostý jakýchkoliv nezákonných úmyslů.“⁴

Chtěli bychom zdůraznit, že v souladu se Základními principy OSN o úloze advokátů⁵ musí vlády zajistit, aby advokáti mohli vykonávat své profesní povinnosti bez zastrašování, zábran, obtěžování a nepřiměřených zásahů. Advokáti mají jako ostatní občané právo na svobodu projevu, víry, sdružování a shromažďování. Zejména mají právo účastnit se veřejných diskusí týkajících se práva, výkonu spravedlnosti a prosazování a ochrany lidských práv, stát se členem či vytvořit místní, národní nebo mezinárodní organizace a účastnit se jejich setkání, a to bez toho, aniž by čelili profesním omezením na základě jejich oprávněných aktivit či členství v zákonem uznávaných organizacích.

Běloruský helsinský výbor se obrátil na zvláštního zpravodaje OSN pro nezávislost soudců a advokátů se zprávou ohledně situace advokátů Maksima Znaka a Ilyy Saleiho,⁶ v níž vyzývá k okamžitému přijetí opatření v souvislosti se zadržením advokátů a vyslání naléhavé zprávy běloruské vládě ohledně potřeby dodržování Základních zásad o úloze advokátů.

Běloruští advokáti a právníci učinili otevřené prohlášení v souvislosti se zadržením svých kolegů.⁷

Po orgánech Běloruské republiky rovněž požadujeme, aby:

- okamžitě propustily advokáty Maksima Znaka a Ilyu Saleiho a dodržovaly mezinárodní právní záruky nezávislosti advokátní profese a práva na obhajobu;
- zastavily pronásledování advokátů a právníků, kteří uplatňují své ústavní právo na svobodu projevu vyjadřováním svých názorů v rámci výkonu své profese⁸;
- důsledně dodržovaly ustanovení čl. 62 Ústavy Běloruské republiky: „každý má právo vykonávat a chránit svá práva a svobody, včetně práva moci kdykoli využít pomoci advokáta či jiných svých zástupců u soudu, jiných státních orgánů, orgánů místní správy, v podnicích, institucích, organizacích, ve veřejných sdruženích a ve vztazích s úředníky a občany. Námitky proti poskytování právní pomoci v Běloruské republice zákon zakazuje.“⁹

⁴ Viz <https://news.tut.by/economics/699898.html>

⁵ Přijaty v rámci Osmého kongresu OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli, Havana, Kuba, 27. srpna - 7. září 1990, viz https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/role_lawyers.shtml

⁶ Viz <https://belhelcom.org/be/node/1244>

⁷ <https://news.tut.by/economics/699922.html>

⁸ Článek 33 Ústavy Běloruské republiky https://kodeksy-by.com/konstitutsiya_rb/33.htm

⁹ Viz https://kodeksy-by.com/konstitutsiya_rb/62.htm

Podepisující osoby:
Helsinská nadace pro lidská práva (Polsko)
ČLÁNEK 19